

אלא הכא, שקודם הוא נשבע סתם "שלא אוכל", מי אחשביה את הנבילה בשעת

שבועתו? ולכן, אם הוא יאכל לאחר מכן נבילה, אפשר שהוא פטור כאילו אכל

השבועה של "הן" אמנם חלה אף על נבילות, ולא לענין שהוא חייב לאכול הנבילה אלא שאם אכלה יצא ידי שבועתו, וכשיטת הר"י מיגש להלן. וכן כתבו הרמב"ן והרשב"א בדעת רש"י. אך לשון רש"י "ומקיים שבועתו בדברים המותרים" משמע שהשבועה של "הן" חלה רק על דברים המותרים. וכן משמע מתוס' ד"ה אלא כדרבא שלפי רש"י הוא מקיים את שבועתו רק בדברים המותרים.

עוד כתב רש"י [בעמוד ב ד"ה חשובין] שסוגיא דעלמא גורסים "משכחת לה כדרבא". ודחה רש"י גירסא זו מכמה טעמים.

ותוס' קיימו הגירסא וביארו אותה שהגמרא אינה חוזרת בה עתה מכך שהסיפא מדברת רק במפרש להדיא שלא אוכל נבילות ושחוטות, כי בסתם אין נבילות בכלל דברים הראויין לאכילה, ואף על פי כן משכחת לה ב"הן", שהוא יכול לישבע לאכול נבילות ותחול השבועה על נבילה סרוחה [והוא הדין בשאר איסורים של המשנה באופן שהם מוסרחים] שאינה אסורה באכילה, ומכל מקום שם נבילה עליה לענין שהוא יכול לקיים בה את שבועתו [ורק מאיסור נתמעטה בגלל "שאינה ראויה לגר"]. [ואף שנבילה סרוחה אינה ראויה לאכילה, מכל מקום כיון שאנו רואים שהוא מתכוין לישבע גם על דברים שאינן ראויין לאכילה שהרי כל נבילה נחשבת אינה ראויה לאכילה מצד האיסור, אם כן הוא הדין נבילה סרוחה בכלל שבועתו]. ולכן חלה שבועתו כשנשבע שלא יאכל נבילות ושחוטות [ואף שהשבועה ב"לאו" חלה גם על נבילה משוכחת, מכל מקום די בכך שאותו הלשון של "לאו" יתכן גם ב"הן" כמו לשיטת רש"י].

ומביאה הגמרא ראייה על כך ששייך לשון "אכילה" אפילו נבילה סרוחה, מזה שרבא

פטור רק כשנשבע סתם שלא אוכל ואכל עפר. אבל אם נשבע במפורש שלא לאכול עפר הוא חייב גם על אכילת עפר, הרי ששייך לשון אכילה אפילו בעפר וכל שכן בנבילה סרוחה [והיה יכול להביא ראייה יותר מפורשת מבעיית רבא שלאחר מכן נשבע במפורש על עפר בכמה שיעורו, אלא שנקטה הגמרא הרישא של דברי רבא].

והקשו תוס' על זה: אם כן למה צריך רבי יוחנן לתרץ שמדובר בכלל דברים המותרים עם דברים האסורים, הרי אפילו נשבע רק על נבילות יש כאן איסור כולל שהוא כולל גם נבילה סרוחה?

ותירצו שאם היה נשבע רק על נבילה לא היה בכלל זה נבילה סרוחה, שאמנם מצד זה שהיא אינה ראויה לאכילה לא איכפת לן [שהרי במילא הנבילה נחשבת לאינה ראויה לאכילה], אך יש סברא לומר שהוא התכוין לאסור עצמו רק בדברים אסורים ולא בנבילה סרוחה שהיא מותרת באכילה, ורק בגלל שכלל בשבועתו גם שחוטות וגם נבילות שאנו רואים שהוא רוצה לאסור עצמו גם דברים מותרים וגם דברים שאינן ראויין לאכילה, לכן גם נבילה סרוחה בכלל [ואם כן גם ה"הן" הוא בנבילה סרוחה].

וראה שם שביארו גם את ראיית רב מרי מקונם אשתי נהנית לי. תוס' ד"ה אלא כדרבא בתוספת ביאור מרע"א.

רבי מאיר שמחה בחידושו תמה על שיטת התוס' שגם לפי המסקנא נבילות וטריפות הם בכלל דברים שאינן ראויין לאכילה, שמדוע באמת לא נחלק ביניהם כמו שחילקה הגמרא לעיל [כב ב] שנבילות וטריפות אריה דרביע עלה ואינם בכלל דברים שאינם ראויים?

ותירץ שהיה קשה להגמרא שאם כן למה

אוכלין שאינן ראויין. (92)

אמר רבא: מאי טעמא דמאן דאית ליה "איסור כולל"? מה טעם של רבנן שסוברים שלמרות שאין איסור חל על איסור, אם האיסור הנוסף כולל גם דברים מותרים הנאסרים עתה יחד עם האיסור הנוסף, חל האיסור השני?

מידי דהוה א"איסור מוסיף". שאם האיסור הנוסף מוסיף חומרה שלא היתה באיסור הראשון, כולם מודים שהוא חל על האיסור הקודם, הוא הדין אם האיסור הנוסף כולל

עמו דברים המותרים, הרי הוא חל על האיסור הראשון.

[ההבדל בין "איסור מוסיף" ל"איסור כולל", הוא בכך שאיסור מוסיף – מוסיף על החפץ עצמו איסור חדש שלא היה בו עד עתה. כגון חלב של קרבן שנעשה "נותר", נקרא איסור מוסיף, לפי שעד שנעשה נותר, היה החלב אסור באכילה רק לישראל, אך היה מותר להקרבה לגבוה, ועל ידי שנעשה נותר, נוסף עליו איסור שאפילו למזבח הוא נאסר בהקרבה, ומתוך שחל עליו שם נותר לגבי איסור הקרבה, שהוא איסור חדש,

חילקה המשנה את הרישא והסיפא לשתי בבות, והיה צריך לומר "שבועה שלא אוכל ואכל אוכלין שאינם ראויין פטור ואם אכל נבילות וטריפות חייב", והיה משמע שהחילוק ביניהם, אם הוא דבר שאינו ראוי בעצמותו לאכילה או שרק האיסור מונעו מאכילה, אלא ודאי שהסיפא מדברת באופן אחר של שבועה, ולכן הוא חייב על נבילות וטריפות ולא בגלל שהוא נחשב דבר הראוי לאכילה.

עוד הביאו הראשונים גירסא "משכחת לה כדרבא דאמר שבועה שאוכל ואכל עפר פטור" [והוא גירסת חלק מהראשונים בדברי רבא לעיל כב ב ראה שם הערה 54 שבאכילת עפר יכול לצאת ידי שבועתו שנשבע "שאוכל"]. וגם הם מפרשים שגם לפי המסקנא נשאר האוקימתא שהסיפא דוקא במפרש נבילות ושחוטות, אלא שמשכחת לה ב"הן" כשישבע "שאוכל" סתם, שאז חלה השבועה על הנבילות והטריפות, ולא לענין שיהא מותר לאכלם, אלא שאם יאכלם יצא ידי שבועתו, ובזה לבד מתקיים ה"הן", שאין צריך שה"הן" יהיה ממש כמו הלאו שיזכיר בשבועתו בפירוש את אותם הדברים שאמר ב"לאו", אלא די שהדבר עליו נשבע ב"לאו"

יכול להכלל בשבועת "הן" שעל ידו יצא ידי שבועתו, שהרי אם יאכל את הנבילות ויפטור בה מידי שבועתו, נמצא שכאלו השבועה מעיקרא היתה גם עליהם. [והרמב"ן מבאר שכיון שעל ידי אכילתם הוא נפטור מקרבן שבועה, נמצא שאי אכילתם גורמת אף היא לחיוב הקרבן]. ודברי רבא הובאו כדי לבאר שאף שלגבי שבועה "שלא אוכל" נחשבים הנבילות כדבר שאינו ראוי לאכילה, מכל מקום לגבי שבועה "שאוכל" יצא בהם ידי שבועתו, כמו שלפי רבא הוא מקיים את שבועתו על ידי אכילת עפר למרות שבשבועה "שלא אוכל" אין העפר בכלל [ראה שם בהערה הטעם]. ר"י מיגש. וראה שם ביאור המשך הסוגיא. וכן דעת הרמב"ם הלכות שבועות ה ה] ראה שם כסף משנה.

92. צריך ביאור מה ההבדל אם אכל לפני השבועה או אחריה שהרי גם באכילה שלאחר השבועה הוא מחשיב את הנבילה?

ומתוך דברי הריטב"א משמע שבקונם אשתי נהנית לי אם אכלתי היום, כיון שלא אכל דבר אחר מלבד הנבילה, ודאי כוונתו בשעת הנדר על אותה אכילה ובכך החשיבה, מה שאין כן

שהאיסור השני מוסיף איסור על החתיכה עצמה שהיתה אסורה. אבל באיסור כולל, שהוא בשתי חתיכות, שהאיסור השני מוסיף רק על חתיכה אחרת, לא אמרינן מתוך שהאיסור הנוסף חל על האדם לגבי חתיכה זו, יחול גם לגבי חתיכה זו.

ואמר רבא: למאן דאית ליה איסור כולל חל על איסור, הרי אם אמר "שבועה שלא אוכל תאנים, וחזר ואמר "שבועה שלא אוכל תאנים וענבים" (94) — מינו דחיל שבועתו השניה אענבים, שלא היה מושבע עליהם עד עתה, חיל נמי אתאנים, משום שכלל בשבועתו השניה גם את הענבים המותרים, ולכן אם אכל תאנים חייב משום שתי שבועות. (95)

ותמהינן: פשיטא שהרי זהו איסור כולל! ?

ומתרצינן: מהו דתימא שרק איסור כולל הבא מאליו אמרינן שהוא חל על איסור,

ואינו איסור על איסור, חל עליו גם שם נותר לגבי אכילת אדם, שיתחייב עליו גם משום נותר למרות שלגביו הדבר אסור כבר משום חלב.

איסור כולל — אינו מוסיף איסור על החפץ עצמו, אלא על האדם, שהוא נאסר עתה בדברים שהיה מותר עד עתה. כגון נבילה ביום הכפורים, שאיסור יום הכפורים אינו מוסיף כלום על הנבילה, שגם עתה היא אסורה רק באכילה כמו מקודם, אלא הוא מוסיף ומרבה על האדם שיאסר בכל המאכלים, ומיגו שיום הכפורים חל על האדם לאוסרו בשאר מאכלים, חל גם על הנבילה שתיאסר עליו גם משום יום הכפורים].

ומאן דפטור, דלית ליה איסור כולל, על אף שהוא מודה באיסור מוסיף, (93) משום דסבר — כי אמר איסור חל על איסור, היינו דוקא באיסור מוסיף משום שהוא בחדא חתיכה,

שבועתו על נבילות וטריפות, אם כן אפשר לומר גם כאן שלא דוקא נקט רבא "שלא אוכל תאנים וענבים" אלא שאמר סתם "שלא אוכל" ובכל זאת חלה שבועתו גם על התאנים האסורים, ואם כן משכחת לה ב"הן" שישבע שיאכל סתם כדלעיל.

אין לפי שיטת התוס' בהערה 91 שגם לפי המסקנא צריך לפרש בשבועתו את הדברים האסורים, אם כן גם כאן צריך לומר שרבא נקט דוקא "שלא אוכל תאנים וענבים" ויקשה לפי זה איך משכחת לה ב"הן"?

ותירצו התוס' שגם כאן אפשר לומר שמשכחת לה ב"הן" שישבע לאכול תאנים וענבים, ויקיים שבועתו באכילת "תאנים השוערים" היינו תאנים שאינם ראויים לאכילה,

כשנשבע "שלא אוכל" כוונתו מן הסתם רק על אוכלין הראויין ולא על נבילות וטריפות.

93. אין הכוונה לרבי שמעון, שהוא אינו סובר אפילו איסור מוסיף, אלא על שאר התנאים שסוברים רק איסור מוסיף ולא איסור כולל. תוס' ד"ה ומאן.

94. כלומר אפילו כל אחד בנפרד.

95. כתבו תוס': לכאורה איך משכחת לה ב"הן" שאין ישבע לאכול תאנים וענבים שהרי התאנים אסורים עליו בשבועה?

ולפי רש"י שלמסקנת הגמרא לעיל, מדובר כשנשבע סתם "שלא אוכל", ואף על פי כן חלה

וכגון יום הכפורים שחל על נבילה, אבל איסור הבא על ידי האדם מעצמו, לא אמרינן שיחול על איסור.

קא משמע לן רבא שהמאן דאמר שסובר איסור כולל, סובר כן גם באיסור שאוסר האדם את עצמו.

מתיב רבא בריה דרבה על רבא שאפילו באיסור הבא מעצמו אומרים איסור כולל, מהא דתנן במסכת כריתות [יג ב]:

יש אדם שאוכל אכילה אחת כזית אחד וחייב עליה ארבע חטאות ואשם אחד.

ואלו הן: אדם טמא שאכל חלב. והוא חלב

של קרבן שנותר מן המוקדשין, שעבר זמן אכילתו של הקרבן. ואכלו ביום הכפורים. הרי יש כאן ארבע חטאות: על אכילת חלב, ועל אכילת נותר, ועל אכילה ביום הכפורים, ועל אכילת קדשים בטומאת הגוף. ובנוסף הוא חייב קרבן אשם מעילות על שנהנה מן ההקדש. (96)

רבי מאיר אומר: לפעמים אף יש עוד חטאת אחת, כגון שהיה זה ביום שבת, והוציאו לאותו כזית חלב בפיו מרשות היחיד לרשות הרבים תוך כדי אכילה, שאז חייב חטאת נוספת, משום איסור הוצאה בשבת. (97)

אמרו לו חכמים לרבי מאיר: חיוב החטאת על ההוצאה אינו מן השם. אין אותה חטאת

מוסיף, שהרי ההקדש אוסרו אף בהנאה. וראה תוס' כאן ד"ה יש].

נעשה הקרבן נותר, נוסף על החלב עצמו איסור הקרבה על גבי המזבח, ומכח זה חל איסור הנותר גם על האדם, וזהו איסור מוסיף.

נטמא האדם הוא נאסר על ידי כן באכילת כל הקדשים, ולכן הוא נאסר באיסור כולל גם באכילת החלב הזה משום טומאת הגוף.

הגיע יום הכפורים ונאסר האדם בכל המאכלים שבעולם, חל עליו איסור יום הכפורים גם על החלב הזה משום איסור כולל. רש"י.

97. אבל ביום הכפורים אין איסור הוצאה לדעת רבי מאיר. רש"י.

ותוס' הקשו עליו שבתחילה סברה אמנם הגמרא בכריתות [יד א] כן, אך בסוף מסיקה הגמרא שאמנם רבי מאיר סובר שגם ביום הכפורים יש איסור הוצאה, ומה שנקט שבת כדי להוסיף עוד חטאת משום שבת, מלבד החטאת של יום הכפורים. תוס' ד"ה אם.

שאינם בכלל שבועתו הראשונה שנשבע שלא לאכול תאנים, כי באותה שבועה מן הסתם לא נתכוין אלא לתאנים הראויים לאכילה [כמו בכל שבועה "שלא אוכל" שאין בכלל זה דברים שאינן ראויין לאכילה]. אבל בשבועתו השניה שגם תאנים טובים נחשבים לאינם ראויים לאכילה מצד איסור השבועה הראשונה שעליהם, אם כן אין הבדל, וגם תאנים שוערים בכלל שבועתו. תוס' ד"ה אלא על פי מהרש"א ורע"א. ובתוס' הרא"ש תירץ שכאן שהתאנים אסורים רק בגלל שהוא נשבע עליהם יש לומר שמשכחת לה ב"הן" שישאל על שבועתו הקודמת ויוכל לישבע עליהם לאכלם.

96. שכולם חל בהם איסור על איסור על ידי "כולל" או על ידי "מוסיף" - כי בשעה שנולדה הבהמה חל על החלב שלה איסור אכילת חלב. הקדיש את הבהמה נאסרה כל הבהמה על האדם באיסור מעילה. ומיגו שחל איסור מעילה על יתר הבהמה, חל גם על חלבה, וזהו איסור כולל. [ברש"י ביבמות לד א כתב שהוא איסור

תמרים וחלב", שלדברי רבא חלה השבועה על החלב למרות שהוא איסור על איסור, משום שהשבועה הזאת כוללת גם את התמרים של היתר. ומיגו דחייל שבועתו אתמרים, חיילא נמי אחלב. (99) נמצא שהוא חייב עוד חטאת על שעבר על שבועתו ואכל את החלב! (100)

באה על האכילה אלא על מלאכת ההוצאה, ואנו מונים רק את החטאות הבאות על עצם האכילה בלבד. (98)

ואם איתא, שאפילו איסור כולל הבא על ידי האדם עצמו חל על איסור, אם כן משכחת לה שיתחייב על אותו כזית אפילו חמש חטאות, כגון שאמר "שבועה שלא אוכל

החלב וכמו בהערה 91]. תוס' ד"ה שלא.

100. לכאורה היה יכול להקשות כן גם על רבי יוחנן שסובר איסור כולל אפילו באיסור הבא מעצמו. אלא שרבי יוחנן אפשר שהוא סובר שיש איזה שהוא תנא הסובר איסור כולל רק בבא מאליו ולא בבא מעצמו, ואין הלכה כמותו. אבל מדברי רבא משמע שאין שום חילוק ביניהם, ומי שסובר איסור כולל סובר גם באיסור הבא מעצמו.

ובזה ניחא שלכאורה מה בא רבא לחדש יותר מרבי יוחנן, אלא שהוא בא לומר שאין חילוק ביניהם.

אולם אפשר לומר שהוא בא לחדש שאפילו כששני האיסורים באים מחמת עצמו כגון בשבועה על שבועה, גם כן חלים זה על זה, ואילו רבי יוחנן דיבר רק כשהשבועה חלה על איסור הבא מאליו. תוס' ד"ה שלא.

בתוס' הרא"ש כתב שהיה יכול לומר לו "וליצעמך", שגם בלא כולל אפשר לישבע על חלב, כגון שנשבע על חצי כזית שאינו מושבע עליו, שאף אם יאכל כזית שלם הוא עובר על שבועתו, שהרי בכלל כזית גם חצי כזית.

[מדבריו משמע שאינו סובר כדעת רע"א שהוכיח מהרמב"ם שאם אוכל כזית שלם אינו עובר על שבועתו, ראה הערה 85, וגם משמע מדבריו שאף אם יאכל את הכזית בבת אחת יעבור על שבועתו, שאם לא כן אינו דומה לשאר החטאות שעובר עליהם רק בסוף הכזית, ואילו

98. ורבי מאיר מונה את ההוצאה כעבירה של אכילה משום שבמקרה הזה היא דומה לאכילה בכך שהעבירה נעשית ברגע הבליעה, שאז נעשית ההנחה שהיא גמר מלאכת ההוצאה. וכמו שאמרו לענין מלאכת כתיבה שהמוציא דיו בקולמוס וכתב בו שתי אותיות כשהוא מהלך, חייב, שכתבתן זו היא הנחתן, וגם כאן בליעתו זו היא הנחתו. תוס' ד"ה אמרו.

99. ואף על גב שלכאורה חלב חמור משבועה שיש בו כרת, ואין איסור קל יכול לחול על איסור חמור אפילו בכולל, מכל מקום חלב נחשב לאיסור קל, הואיל "והותר מכללו" [כלשון הגמרא בחולין קג א] שהוא מותר בחיה ורק בבהמה הוא נאסר. תוס' ד"ה מיגו.

עוד כתבו התוס' שלכאורה גם שבועה זו לא משכחת לה ב"הן" שאיך יכול לישבע שיאכל חלב? [הקושיא רק לפי שיטת התוס' אך לפי רש"י אפשר שגם כאן מדובר שאמר "שלא אוכל סתם כבהערה 95]. אלא שחלב משמע גם חלב מותר כגון חלב שעל גבי הקיבה, ואם כן יכול לישבע שיאכל חלב ותחול שבועתו על החלב המותר. [ואף על פי כן צריך לישבע דוקא בכולל שלא יאכל תמרים וחלב, שאם היה נשבע רק שלא יאכל חלב לא היתה חלה השבועה בגלל שהיא כוללת גם את החלב המותר, כי רק כשהוא מזכיר בשבועתו גם דברים המותרים אנו אומרים שכונתו גם לחלב מותר. אבל בלאו הכי, חלב משמע רק חלב האסור שהוא עיקר

ומתרצינן: אמנם יש איסור כולל אפילו באיסור הבא מעצמו, אך **כי קתני**, התנא של המשנה אינו מונה אלא **איסור כולל הבא מאילו**. ואילו **איסור כולל הבא מעצמו, לא קתני**.

ומקשינן: והרי **הקדש**, שהוא איסור הבא מעצמו, שהאדם עושה בדיבורו את ההקדש, ובכל זאת התנא מונה אותו, שהרי אשם מעילות בא על איסור הנאה מן ההקדש!?

(101)

ומתרצינן: המשנה מדברת בקרבן בכור וקדושתו מרחם מאילו, ולא על ידי הקדש האדם.

איבעית אימא: כי קתני מתניתין, רק מידי דלית ליה שאלה איסורים כאלה שאי אפשר להתירם על ידי שאלה לחכם, ולכן **שבועה דאית ליה שאלה** שהחכם יכול להתיר את השבועה **לא קתני!**

ומקשינן: והרי **הקדש** שאפשר לישאל עליו

ככל נדר, וקתני אשם מעילות! ? (102)

ומתרצינן: **הא אוקמינן בכבור** שאי אפשר לישאל עליו, שהרי קדושתו לא באה מכח נדר של אדם אלא הוא קדוש מעצמו.

איבעית אימא: כי קתני דוקא קרבן קבוע שכל החטאות והאשם המנויים במשנה הם קרבן קבוע שאין בהם הבדל בין עשיר לעני, ואילו **קרבן עולה ויורד** הבא על שבועה שהעני מביא קרבן אחר מהעשיר **לא קתני**.

ומקשינן: **הרי טמא שאכל את הקדש, דקרבן עולה ויורד הוא**, וקתני! ?

ומתרצינן: המשנה מדברת בנשיא שאכל מן הקדש בטומאה שהוא אינו מביא קרבן עולה ויורד אלא קרבן קבוע.

ורבי אליעזר היא, דאמר: נשיא מביא שעיר לחטאת על חטאו בטומאת מקדש וקדשיו, בין אם הוא עשיר ובין אם הוא עני. (103)

101. רש"י. ולכאורה גם בחטאות של הנותר והטומאה הם משום הקדש, וכך אכן מפרש רבינו חננאל שהקושיא על זה שהתנא נקט "מוקדשין", משמע על כל האיסורים שבאים בגלל ההקדש ולא רק אשם מעילות.

102. היה יכול לתרץ שמדובר שכבר בא ההקדש ליד כהן [ומן הסתם כך הוא, שהרי מדובר כאן בנותר] שאז כבר אי אפשר לישאל, אלא שעדיף מיניה מתרץ. ריטב"א.

103. נשיא הוא המלך, ודינו שונה מכל אדם בישראל לגבי קרבן חטאת, שכל אחד מביא

על השבועה הוא עובר מיד כשאכל חצי כזית]. בתוס' הקשו: לפי דעת המקשן שאין איסור כולל באיסור הבא מעצמו, איך יפרש את הברייתא שאיסור מעילה חל על איסור חלב, והרי כל הטעם משום איסור כולל, והקדש הלא הוא איסור הבא מעצמו? [ועדיין לא ידענו מהתירוצן שהקדש מדובר בכבור].

ותירצו שהמקשן סבר שרק באיסור הבא מעצמו על עצמו כגון שבועה שאדם אוסר רק על עצמו, לא חל. אבל הקדש שהאדם אוסר על כל העולם אינו נחשב איסור הבא מעצמו. וראה שם שביארו את קושית הגמרא לקמן "והרי הקדש", שלכאורה לפי זה לא קשיא. תוס' ד"ה באיסור בעמוד א על פי מהרש"א.

רבינא אמר: כי קתני, מידי דחייל רק אמירי דבר אכילה הוא. כגון נותר וחלב ואכילת קודש בטומאה ויום הכפורים, שהאיסור שלהם שייך רק באוכלין. ואילו שבועה, דחיילא אפילו אמירי דלא בר אכילה הוא, לא קתני!

ומקשינן: והרי הקדש, דחייל נמי אעצים ואבנים, ובכל זאת מונה התנא אשם מעילות, למרות שהקדש שייך גם בעצים ואבנים?!

ומפסקינן: אלא, כי קתני, מידי דחייל רק אמירי דאית בה מששא, שאפילו הקדש אינו יכול לחול רק על דבר שניתן למשש בידים. ואילו שבועה, דחיילא אפילו אמירי דלית ביה מששא, כגון "שבועה שאישן" וש"ל אישן", שהשינה היא דבר שלא ניתן למשש, לא קתני!

מתניתין:

אחד דברים של עצמו, ואחד דברים של אחרים. בין אם היתה השבועה בנוגע לנשבע עצמו, ובין אם היתה בנוגע לאדם אחר.

ואחד דברים שיש בהן ממש, ואחד דברים שאין בהן ממש. בין אם היתה השבועה

רב אשי אמר: כי קתני, מידי דחיילא כשיעור. רק איסורים שחייבים עליהם רק על שיעור כזית. ואילו שבועה, דחיילא אפילו אפחות מכשיעור, שאם נשבע במפורש על פחות משיעור הוא חייב עליו, לא קתני!

ומקשינן: הרי הקדש שחייבים אשם מעילות גם על אכילה של פחות מכזית וקתני?!

ומתריצין: הא בעינן שתהא המעילה לפחות בשוה פרוטה שזהו שיעור מעילה. מה שאין כן בשבועה שאין בה שיעור כלל.

ורב אשי מאויריא אמר רבי זירא: כי קתני רק דבר שחייבים על זדונו כרת. אבל שבועה שהיא דבר שזדונו לאו בלבד, לא קתני!

ומקשינן: והרי אשם מעילות, דזדונו לאו בלבד, (104) וקתני?

כה-א ומתריצין: בחטאת קאמרינן. רק לגבי החטאות אמרתי שהתנא מונה רק אותן החטאות הבאות על דבר שזדונו כרת, ולא לגבי האשם. ושבועת ביטוי חייבים עליה חטאת, ולכן לא נמנתה, שהרי כאמור, החטאת שלה באה על דבר שזדונו לאו.

תנא קמא הוא מביא קרבן עולה ויורד ככל אדם, שרק בחטאת קבועה שונה הנשיא מכל אדם ולא בקרבן עולה ויורד, ולדעת רבי אליעזר גם בקרבן עולה ויורד הוא מביא רק שיער בין אם הוא עשיר בין אם הוא עני.

104. רש"י מפרש שהלאו של מעילה נלמד בגזירה שוה "חטא" "חטא" מתרומה, ובתרומה

כבשה או שעירה לחטאתו ואילו הנשיא מביא רק שיער לחטאתו. במסכת הוריות נחלקו תנאים בדין הנשיא לגבי קרבן עולה ויורד. יש שפוטרים לגמרי את הנשיא מקרבן באותם חטאים שמביאים עליהם קרבן עולה ויורד [שבועת ביטוי, שבועת הפקדון וטומאת מקדש וקדשיו] ויש שמחייבים אותו בקרבן, אלא שנחלקו תנאים איזה קרבן הוא מביא, שלדעת